

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 104:3

Onder redactie van Prof. Dr V. Hepp, Dr K. Schilder, Dr C. Tazelaar en Prof. Dr J. Waterink

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr K. Fernhout, Vreeland; Prof. Dr F. W. Grosheide, Amsterdam; Prof. Dr T. Hoekstra, Kampen; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr J. G. Kunst, Arnhem; Dr H. W. Laman, Assen; Dr C. Lindboorn, Amsterdam; Dr S. O. Los, 's Gravenhage; Dr J. W. Marmelstein, Amsterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr J. C. Rullmann, Utrecht; J. Strikwerda, Dokkum; Dr J. Thijss, Zwolle; Dr J. Veldkamp, Hilversum; E. Visser, Arnhem; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielenga, Hoofddorp; Mr J. A. de Wilde, 's Gravenhage.

Adres der Redactie:
Prof. Dr V. HEPP, Van Broomstraat 14, Amsterdam.

Drukkers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE, Gues.
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f1.25 per drie maanden bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f1.50 en voor Ned.-Indië f6.— per jaar.
Advertentie: 25 ct. p. regel. — Losse nummers f0.15.

INHOUD: Bij den achtsten Jaargang. — Genot en geluk in den modernen tijd. I. — Uit de Schrift: Knikkende knieën. (Hebr. 21:12). — Kerkelijk Leven: Synode-Indrukken, VI. Aan Oud-Hospitanten van de V. U. Uitsluit. Afscheid. Geref. Studentenbeweging. — Literatuur en Kunst: Margaretha Meyboom +. — Het Boek van de Week: Barbusse — over Jezus. — Opvoeding en Onderwijs: „Zedelijke begrippen“. — Zending en Evangelisatie: Het lied in de Evangelisatie. — Perschoon, — Kerknieuws.

BIJ DEN ACHTSTEN JAARGANG.

Het redactioneel woord bij de opening van den achtsten jaargang kan ditmaal kort zijn.

Herleest men de beloften bij de intrede van den vorigen jaargang gedaan, dan zal men toestemmen, dat vele daarvan zijn ingelost.

Wat nog niet vervuld werd komt het eerst aan de beurt in den nieuwen jaargang.

Voorts is een nieuw programma gereed gemaakt.

Publiceren doen wij dit voo alsnog niet, want het is nog niet zeker, dat alle deskundigen, die voor een bepaald onderwerp zijn aangezocht, in de gelegenheid zullen zijn daarover te schrijven.

De Redactie wenscht geen verwachtingen op te wekken, voor zij zich de grootst mogelijke waarborgen heeft verschaft, dat zij ook verwezenlijkt zullen worden.

Immiddels kunnen de lezers er zich van overtuigd houden, dat ons blad er het eerst bij zal zijn om over kwesties, welke de geesten bezig houden, voorlichting te geven.

De Redactie hoopt den regel getrouw te blijven: het urgente gaat vóór het bijkomstige.

Abonnés te werven is de taak der Redactie niet. Dat ligt op den weg van onze uitgeverijfirma en op dien van onze lezers. Wel worde er hier nogmaals aan herinnerd, dat het den arbeid zeer vergemakkelijken zou en dat ons blad nog beter aan zijn doel zou beantwoorden indien het elke week, zeg, met vier bladzijden meer kon uitkomen. Maar daarvoor zou het abonnementental dan ook eenigszins belangrijk moeten stijgen.

Derhalve, in plaats van met reklame-achtigen trots er ons op te laten voorstaan, dat „De Reformatie“ het grootste Gereformeerde weekblad is, dat ons land bezit, willen wij liever de noodzakelijkheid bepleiten van een niet al te geleidelijke uitbreiding.

De richting, waarin ons blad zich beweegt, teekent zich niet door nieuwe programmatie, maar in de concrete werkelijkheid, hoe langer hoe duidelijker af.

Er is onder ons, niet alleen in het kerkelijke leven — waarvoor de Synode van Groningen als bewijs kan dienen — maar ook op ander gebied een teveel aan conservatisme en een tekort aan progressie, vooruitgang, voorvaren.

Zoowel op dat teveel als op dat tekort heeft ons blad herhaaldelijk gewezen.

Het hoopt daarmee in onverminderde, ja, in vermeerderde kracht voort te gaan.

Kritiek mag daarom niet uitblijven.

Maar plechtig wordt hier de belofte vernieuwd, dat die kritiek steeds opbouw zal beoogen.

Weten wij geen beteren dan den bestaanden weg aan te wijzen, dan zien wij liever van kritiek af.

Doch ons blad trachtte steeds — de vorige jaargang kan ervan getuigen — voor nieuwe banen het oog te openen, nieuwe en doeltreffender middelen aan te prijzen, nieuwe perspectieven te toonen.

En werden totnogtoe onze handen veelszins gebonden door de bekende kerkelijke procedures, wij meenen ze nu vrij te krijgen en onze pen des te beter te kunnen hanteeren om voor de zware toekomst te werken.

Reformatische roeping eischt dat.

Ons vertrouwen is daarbij alleen gevestigd op Hem, die een Licht is, dat verlicht een ieder mensch komende in de wereld.

Alleen wanneer wij van Hem licht ontvangen, kunnen wij voorlichting geven.

Om velerlei wordt er in onze kringen gebeden.

Bidt gij ook wel een enkele maal om den voorspoedigen arbeid van ons blad?

Gelieve dat dan te blijven doen of te gaan doen.

De Redactie gelooft u dit te mogen vragen om 's Heeren wil.

EINDREDAKTEUR.

GENOT EN GELUK IN DEN MODERNEN TIJD.

I.

Het blijft nog altijd de dure roeping van den christen acht te geven op de teekenen der tijden.

Doch ik beweer niet te veel als ik zeg dat die taak van dag tot dag zwaarder en meer verwickeld wordt.

Het tegenwoordige wereldleven wordt door zoovele en zoo uiteenlopende krachten bewogen, door zoo schijnbaar onsamenvattende factoren beheerscht, dat het steeds moeilijker valt deze tot hun beginsel te herleiden.

Velerlei draden liggen dooreengestrengeld en verknoot in het gabelin dat men het beeld van onzen tijd noemt.

Maar neen, een gabelin, daarmee kan men onze bewogen dagen niet vergelijken.

Dit herinnert aan stille, statige kasteelzalen van vroeger eeuwen, waarin kalme woende en waar de troost was van vreugdevol arbeid, de vele, vele uren van strakke gebondenheid aan één groot schied kunstwerk.

Onze tijd is zoo gansch anders.

Zijn beeld is velerlei het telkens wisselende en verglijdende van de onrustig trillende film, waarin de felle en heftige acties en emoties elkaar verdringen. Even slechts komen ze voor uw oog met scherp gesneden contouren, eer ze wegglijden.

Het leven van den modernen mensch is niet anders dan een kortsluitingmaken tusschen het verleden en de toekomst. Al de verborgen krachten van die beide raken elkaar er slechts even in aan, maar onder hoogspanning.

Toch zijn er in dat bont gewirwar van onzen tijd wel enkele vaste lijnen te ontdekken.

Dat kan ook niet anders, omdat de mensch zelf, antiek of modern, geen ander wezen is geworden, en zijn lichaams- en zielkrachten vrijwel constante grootheden zijn gebleven.

Maar zijn relatie tegenover de geschapen wereld met haar toemeloze energieën heeft hem in een gansch andere levensfeer gezet, waaraan hij zich, psychisch en somatisch, met ziel en lichaam, heeft aangepast.

Zullen wij nu als christenen, in gehoorzaamheid aan het bevel van onzen Koning, ook aan den modernen mensch het evangelie der verlossing prediken, dan moet het ons niet teveel moeite zijn te trachten dien mensch van onzen tijd eenigszins te begrijpen. Hoe zullen wij hem prediken zoo wij hem niet verstaan? Dan zou het evangelie voor hem ook niet anders zijn dan de vluchtige raaklijn, die slechts even den cirkel zijns levens bevoert, maar hem in het centrum daarvan onbewogen laat.

Als we het legerkamp onzer tegenstanders niet verken, hoe zullen we den aanval wagen?

Eén trek in het beeld van de moderne wereld is wel heel duidelijk: die der onevenwichtigheid tusschen arbeid en ontspanning, tusschen werk en genot, tusschen genot en geluk. Met den heerlijken ritmus, waarmee God bij de schepping ons leven in een standvastige en harmonische verhouding tusschen zes dagen arbeid en één dag rust heeft gesteld, wordt hoe langer hoe meer gespot.

Actie en contemplatie, gespannen werk en ontspannen rust zijn door onzen Schepper in een wonderschoone evenredigheid gesteld, en het is nimmer straffeloos gebleven als de mensch zich schennend aan dat werk Gods heeft vergrepen.

In de dagen der Fransche Revolutie heeft men getracht de arbeidsweek tot negen dagen te verlengen en daarna één dag rust te geven. Die poging is wel heel smadelijk mislukt.

Nu echter is er bij den mensch van onzen tijd een begeerte ontwaakt om de arbeidsweek in te krimpen, en den rustdag te vernieuwvuldigen. Bewust of onbewust ligt hieraan ten grondslag een tegenzin tegen den arbeid zelf en een sterk verlangen de genotmogelijkheden zoo ruim te nemen als maar kan. Zoo weinig mogelijk arbeid, zooveel mogelijk vrije tijd, en in dien vrijen tijd zoo intens mogelijk genieten, dat is het ideaal van den mensch der twintigste eeuw geworden.

Toch zouden we verkeerd gaan als we meenden dat alleen de passie voor het genot den modernen mensch in deze richting heeft geleid.

Veeleer is hij daartoe gedrongen door oeconomische krachten, die hij zelf eerst ontdekt heeft, maar nu niet meer beheerschen kan. Ik bedoel niet de vrijmaking van

den arbeid, noch de organisatie der arbeiders. Al zijn dit factoren van gewicht, we mogen die niet overschatten, omdat de industrie in onzen tijd den arbeider behalve producent steeds meer consument heeft gemaakt, en hij dus bij de industrie aan beide zijden betrokken is, zoowel aan den fabriekskant als aan den winkerkant; hij is maker en afnemer. Maar, om afnemer te zijn is kapitaal noodig.

Door dit alles is er een groote paradox in de moderne wereld gekomen, waarvan de beteekenis ook voor het religieuze leven niet onderschat mag worden.

Wilt ge zien waartoe dit in de praktijk leidt, dan moet ge u eens herinneren de maatregelen, door den automobielkoning Ford ten vorigen jare ten opzichte zijner arbeiders genomen. Met zekere koninklijke vrijgevigheid bepaalde Ford dat zijn arbeiders voortaan in plaats van een zesdaagsche arbeidsweek er een van vijf dagen zouden krijgen (40 uren), dus van Vrijdagavond tot Maandagmorgen vrijaf zouden hebben, en zulks zonder eenige salarisvermindering.

Deze daad is iets anders geweest dan een royaal gebaar over moede loonslaven. De Haagse Post meende destijds dat de heer Ford zijn tekort aan bestellingen op deze wijze wilde camoufleren, omdat de wereld toch eens volgeförd raakte. Vast stond dat bij Ford de koopman achter het schoone masker van den weldoener stond. Maar men heeft toch te weinig gelet op de argumenten waarmee Ford ook tegenover zijn collega's deze krachttoer heeft goed gepraat.

In een Engelsche krant heeft Ford rekenschap en verantwoording gegeven, en het bleek daar duidelijk dat zijn wijze woorden mouwen hadden, waar hier en daar een aap uit leek.

Immers, aldus redeneerde Ford: arbeiders vormen het grootst aantal verbruikers der wereld, en inzonderheid van de Amerikaansche industrie. Geef hun twee dagen vacantie; die brengen ze na hun ingespannen werk (want Amerika geeft veel dollars, maar vraagt sterk gespannen arbeidskracht) niet dóór in een fauteuil. Ze hebben geld; zij gaan er op uit; ze willen met hun gezin genieten; ze maken vertering, daardoor versterken ze productie; gevolg zal zijn prijsverlaging en salarisvermeerdering, verhooging van het welstandsgevoel en welvaartsspel der groote massa. Daardoor nog groter vertering, nog meer productie, nog meer dalen der prijzen en stijgen der loonen, enz. enz. Dat wordt dus een schijnbaar eindeloos voortgaande vernieuwingsdrijving, waarbij elke factor zichzelf automatisch een telkens hooger exponent geeft.

Achter dit modern optimisme van den autokoning voelt men de groote paradox, waartoe het industrietijdperk de wereld gebracht heeft en waarbij het: „tijd is geld en geld is 'tal“ een nieuwe toepassing vindt.

Een Fransch tijdschrift schreef eerst spottend over de arbeiders van Ford: „ils ne se reposeront plus, comme Dieu, le septième jour, mais le 6e et le 7e“ (zij zullen niet meer, als God, den 7en, maar den 6en en den 7en dag rusten), maar voegde er toch een woord aan toe dat de schijnbaar onschuldige zaak in een ander licht zette.

Tot dusver, schreef het, hebben wij (in onze blijbare domheid) divinisé le travail, den arbeid vergoddelijkt, als bron van welvaart en overvloed. Voortaan moeten we daarnaast als gelijkwaardige bron nemen de ledigheid, de verdubbeling van vacaties; de mensch gaat het scheppingswerk retoucheeren of bijwerken, en geeft een verbeterden Genesis.

Het maatschappelijk terrein is hier voor ons zeer leersaam om de mentaliteit van den modernen mensch te leeren kennen. Daarom moeten we over de hier aan de orde gestelde problemen niet haastig heenglijden. Want heel het groote gebaar van Ford is in wezen niet anders dan een doortrekken van de lijnen der machtige industrie. In dit opzicht is zijn paradox welvaart door ledigheid zoo logisch mogelijk. Trouwens, ook daarin dat hij als weldoener dichter bij zijn eigen safes dan bij het geldtronnetje van zijn arbeiders staat.

Herinner u slechts den tijd toen de machine haar triumftocht in de fabrieken begon. Hoevele zwartziens en ongeluksprofeeten hebben toen het banvonniss over haar uitgesproken! Zij zou de massa verarmen, de meesters rijk maken.

Men vergat daarbij dat de machine geen weelde-automaat is, of dingen maakt voor een museum. Haar kracht is dat zij aflevert noodzakelijke dingen, maar haar zwakte dat ze dit doet in overstelpenden over-

vloed. Was er niemand die gebruikte, dan stond ze spoedig stil; draait zij *full speed*, dan geeft ze groote hoeveelheden, maar heeft ook behoefte aan een groot getal consumenten.

In den eersten tijd waren onder die consumenten de arbeiders zelf bijna niet begrepen. De oeconomische verhoudingen maakten dit onmogelijk. Toen het industrietijdperk aanbreekten werkten de arbeiders 16 of 18 uur per dag. „De Opstandigen” herinnerde ons hun slavig lot en dat hunner slovende kinderen. Als ze hun moede leden naar huis gezeuld hadden, bleef er nauwelijks tijd tot eten en slapen over.

De Fransche romans uit de 2e helft der vorige eeuw gaven in wrange taal het doof verhaas van het onmenswaardig bestaan dier fabrieksarbeiders, die de machtelooze vuist balden tegen het heete, meedoogenloos voortstampende monster: de *machine*. En hoe raak heeft Steinden de verschrompelde typen getekend der doodmoegemechaniseerde werkers, de sombere scheppingen van den modernen tijd, met hun gebogen gestalten en doffe oogen, de gretige happers naar het aas aan den socialistischen hengel.

Wat is de wereld in dit opzicht in weinige tientallen jaren veranderd!

De drijfriemen van Ford zijn nu ingeschakeld over de proletarische schijf.

De beste klanten der machine zijn geworden die haar het eerst en het meest verwenscht hebben.

De moderne mensch is verstrikt in het gouden net der weelde.

Wie hem in zijn troosteloos zieleleven wil leeren kennen zal hem eer thuis treffen als consument dan als producent, hem eer vinden op de breede wegen van het geen geluk gevend *genot*, dan bij den heeten oven van den welvaartbrengenden *arbeid*.

F. C. M.

UIT DE SCHRIFT.

Knikkende Knieën.

Daarom richt weder op de trage handen en de slappe knieën. Hebr. 12:12.

‘t Is geen verheffende illustratie, welke de schrijver van den brief aan de Hebrëërs van zijn lezers ontwerpt.

Hij ziet hen voor zich staan met de armen slungelend langs het lichaam en met knieën die door zwikken.

Is dat de heilenschaar van Koning Jezus, die den bloeddood der vervolgingen moet ondergaan, die met de wapenen des Geestes de aarde moet veroveren, die het christendom moet maken tot een bovenwereldlijke wereldmacht?

Het is dan ook geen hooghartig koud kommando, maar het is een noodkreet, een zieleriep, wanneer hij kort maar krachtig vermaant: strekt ze uit, die slappe handen! Houdt ze recht, die knikkende knieën!

En hoe is het met de christenheid van tegenwoordig gesteld? Hoe met de Gereformeerde christenen in ons land?

Breed kan men uitmeten wat er in hen te waardeeren valt zonder onwaarsachtig te zijn.

Maar toch, wanneer men hen aan zijn geestes-oog laat voorbijgaan, schreit de ziel over de meewarige slappe, welke hen kenmerkt.

Zij slapen zich voort als op compromisbeenen. De compromissen zijn aan de orde van den dag. Hier een compromis tusschen vroomheid en wereldzin. Daar een compromis tusschen praktische godzaligheid en wereldsche zede. Ginds een compromis tusschen geloof en ongeloofige wetenschap. Verder een compromis tusschen goddelijke roeping en onchristelijke kultuur.

De kaarsrechte figuren, die met opgestoken hoofde en gestreken pas toelopen op het doel, dat van boven is in Christus Jezus, zijn schaarsch geworden.

De meesten — het beeld is niet mooi, maar de zaak is nog minder mooi — charlestonnen door het leven.

Hun knieën knikken, niet uit angst om voor den levenden God te verschijnen. Ware dat maar zoo, ofschoon ook dat geen ideale houding zou zijn.

Maar de knieën knikken, omdat men bang is bij menschen uit de gratie te vallen.

Ziel, houd het uzelf bij het ontwaken en ter ruste gaan en den ganschen dag door voor: laat er kracht komen in die knikkende knieën.

Houd het door woord en voorbeeld ook uw omgeving voor.

En vergeet het niet: om knikkende knieën te genezen is het noodig, dat zij eerst en gedurig weer gebogen knieën worden.

HEPP.

KERKELIJKE LEVEN.

Synode-Indrukken.

VI.

Om de erfenis van Assen.

Enkelen, het viel van te voren te vermoeden, hadden bezwaar gemaakt de erfenis van Assen te aanvaarden en brachten dit ter kennis van de Synode.

Enkelen, want hoewel de tellers zeggen, dat het getal bezwaarschriften tegen de vijfde liep, staat daarachter natuurlijk slechts een heel klein, een

minimaal deel van de leden onzer Gereformeerde Kerken.

Wie de percentagecijfers niet uit het oog verliest, ziet, hoe bijna allen met de erfenis van Assen hartelijk zijn ingenomen.

Nu mag de kerk echter niet verdoemen: de bezwaarden vormen zulk een verdwijnend klein deel, dat men met hen niet ernstig rekening heeft te houden.

Dan zou het lot der zielen haar niet zwaar wegen. Maar de Synode van Groningen was door zulk een geest allerminst beziel.

Een paar bladen schreven wel, dat met de bezwaarschriften tegen de beslissingen van Assen te Groningen korte metten zijn gemaakt.

Och daaruit bleek duidelijk, dat de schrijvers van die artikelen de Synode niet hebben bijgevoeld.

Het zou vanzelf niet te misprijzen zijn geweest, indien de Synode de praesetabele kwestie had gesteld, hoe die stukken moesten worden behandeld.

Zoo had zij b.v. kunnen bepalen, dat bezwaarschriften, welke geen gronden otleenden aan Schrift en belijdenis, eenvoudig ongegrond zouden worden verklaard, terwijl alleen op die missives, welke wel zulke gronden trachtten aan te voeren, nader zou worden ingegaan.

Dat zou zeker geen onheusche houding zijn geweest.

En toch, van zoodanige maatregelen onthield de Synode zich.

De bezwaarschriften werden ter fine van praesentaties aan één commissie toevertrouwd en deze heeft aan elk daarvan zooveel aandacht besteed, dat zij — dit kwam al spoedig uit — het zwaarst belast was.

Eigenlijk ware het doeltreffender geweest, indien zaken, welke los van Assen stonden, als „een verbeterde bijbelvertaling”, „uitbouw van de belijdenis” en „vrouwenkiesrecht”, haar bespaard waren gebleven en deze onder andere commissies waren verdeeld, welke soms lang vóór haar met haar arbeid gereed kwamen.

Aan de bezwaarschriften had zij meer dan genoeg.

Maar dat verleidde er haar niet toe van den befaamden Fransen slag gebruik te maken.

Integendeel. Elk stuk werd nauwkeurig getoetst.

En wanneer het antwoord in vele gevallen schier gelijklopend uitviel, lag dat niet aan het onderzoek, maar aan de betrokken bezwaarschriften, welke ondanks alle verschil in stijl en intonatie hierin overeenkwamen, dat zij niet schriftuurlijk en konfessioneel gefundeerd waren.

Onder de bezwaarschriften waren er, welke in hoogst sympathieken toon waren gesteld; ook zulke, welke een minder goede gezindheid verradden; ook, welke niet weinig verward waren.

Deze categorieën zal men onder de „bezwaarden” in het algemeen ook wel aantreffen.

Daarom mogen niet allen over dezelfde kam worden geschoren.

Toch moet dit voor alle kerkelijke vergaderingen de maatstaf van beoordeling blijven: alleen wanneer geargumenteed wordt uit Schrift en belijdenis is er vruchtbare samenspreking mogelijk.

Hiervoor heeft de Synode zich streng gewacht, dat zij geen dispuut-college werd.

De Synode zit om beslissingen te nemen, niet om aldoor maar correspondentie te voeren.

Opmerkelijk was het, hoe vluchtig soms de geschriften, welke de Synode van Assen publiceerde, door stellers van bezwaarschriften waren gelezen.

Het spreekt vanzelf, dat de Synode niet in herhaling wilde vervallen en daarom in zulke gevallen eenzijdig naar de Assensche literatuur verwees.

Zelfs was er een bezwaarschrift bij, dat moeilijk een bezwaarschrift kon worden geheeten.

Het bevatte een aanklacht tegen de opvatting van een predikant, welke de protesteerende zelf voor rechtzinnig hield.

Het is misschien nog nooit voorgekomen, dat iemand van rechtzinnigheid werd beschuldigd!

De knoop zat echter hierin, dat de schrijver den predikant, dien Assen veroordeelde, eveneens voor rechtzinnig hield.

En het betoog kwam hierop neer: als de eene predikant er om zijn rechtzinnigheid uit moet, dan ook de andere.

Intusschen heeft de aangeklaagde predikant reeds in de bladen geschreven, dat hij nooit geleerd had, wat de aangeklaagde beweerde.

Zoo wordt de zaak nog wonderlijker.

Mr Knibbe was ook weer met een brochure op het appél.

Te vergeefs zocht men daarin naar nieuwe of steekhoudende argumenten.

Blijkbaar heeft de heer Knibbe nog steeds geen recht begrip van een kerkelijke procedure.

En niet zoodra waren de konklusies over dit bezwaarschrift in de pers verschenen, of heet van de naald wierp Mr Knibbe weer een brochure als „Open Brief” de kerkelijke wereld in.

Typeerend is de eerste zinsnede: „Aan de zeggwijze uit onze regentijd: „Wat de heeren wijzen, hebben de gekken te prijzen”, werd ik in zeer sterke mate herinnerd, toen ik van het antwoord der Groninger Synode kennis nam”.

Een mensch moet zich eens bezinnen, wanneer „onze regentijd” dateert.

Deze zomer was hij nitstiek een regentijd, maar ik meen vrij zeker te weten, dat bedoeld spreekwoord al van ouder datum is.

Natuurlijk bedoelt Mr Knibbe onze regententijd.

En wij behooren tot de goedwillige lezers, die gaarne zelf korrekities aanbrengen.

Dat zulke fouten in een krantenartikel voorkomen is te verklaren.

In een brochure evenwel moeten zij tot de kontrabande worden gerekend.

Maar hieruit blijkt wel, dat Mr Knibbe zich niet eens den tijd gunde om nauwkeurig te corrigeren. Ongeduld is het kenmerk van heel zijn „Open Brief”.

Hij kon niet wachten tot het geheele rapport was openbaar gemaakt.

Bij het lezen van de konklusies greep hij al dadelijk naar de pen.

Dat is toch zeker de methode niet.

De Synode toonde ook haar welwillendheid en lankmoedigheid tegenover het Getuigenis, dat de classis Amsterdam van de schismatische kerken deed uitgaan.

Dit stuk was wel aan de Synode toegezonden, maar was niet uitsluitend voor haar bestemd.

Het droeg een algemeen karakter.

Om die reden zou het alleszins oorbaar geweest zijn het stuk ter zijde te leggen.

De Synode deed dit niet.

Zij gaf er een breed en waardig antwoord op. Hebben de schismatische kerken het nu biddend overwogen?

Hebben zij de gelegenheid aangegrepen om er eens rustig over te denken?

Geen sprake van.

Op een tweedaagsche vergadering van bovengenoemde classis werd het... voor kennisgeving aangenomen.

Nu hindert ons dat niet.

Maar het toekent toch.

Het toekent aan welken kant de ware verzoeningsgezindheid gevonden wordt.

Dit deed evenwel de Synode klaar uitkomen: wel vergeving en verzoening, maar niet ten koste van de waarheid.

Het Leerboek.

Het eerste belangrijke punt, dat op de Synode aan de orde kwam was dat van het Leerboek voor Catechisatie en School.

Maar het bood ook de eerste van een reeks teleurstellingen.

Het was niet gereed.

Ja, het was bij lange na niet gereed.

Gelijk men weet vernieuwde de Synode van Utrecht de opdracht, welke de Synode van Leeuwarden aan de drie Deputaten had verleend.

Alleen gaf zij er de nadere omschrijving aan: een volledig nieuw Leerboek te ontwerpen in twee uitgaven, waarvan de kleine in den vorm van vragen en antwoorden bestemd zal kunnen worden voor de jongere catechisanten en de leerlingen der lagere school en de groote in thetischen (stellenden) vorm.

Dit komt dus neer op het opstellen van twee leerboeken.

Natuurlijk zou daarbij het groote den grondslag moeten vormen van het kleine.

Welnu, het bleek, dat aan het kleine nog niet eens was begonnen, omdat het groote op zich had laten wachten.

Het kan niet verwonderen, dat over dezen gang van zaken uitingen van spijt werden vernomen.

Er verscheen zelfs een voorstel om voor het saamstellen van de beide leerboeken een prijsvraag uit te schrijven.

Evenwel bedoelde de voorsteller daarmee — gelijk hij bij interruptie nader toelichte — een prijsvraag zonder prijs.

De Synode had daarin echter niet veel vertrouwen.

Leeuwarden had drie Deputaten benoemd en Utrecht heeft hen herbenoemd, die als alleszins deskundig mogen worden aangemerkt.

Misschien zou een prijsvraag zonder prijs wel enkele concept-leerboeken opleveren, maar of ze aan de eischen zouden voldoen, zou moeten worden afgewacht.

Wij voor ons staan daartegenover wel wat sceptisch.

In betere handen dan nu kan het werk moeilijk worden gesteld.

Nu is er tenminste al iets van klaar en de mogelijkheid is niet uitgesloten, dat een jaar vóór het saamkomen der volgende Synode beide leerboeken geheel gereed liggen.

Moest men echter de uitkomsten van een prijsvraag zonder prijs afwachten, dan zou stel dat ze niet geheel onbevredigend waren, de volgende Synode een jury moeten benoemen, die wel niet staande de Synode advies zou kunnen uitbrengen en alzoo drie jaar zou moeten krigen om een goed beredeneerde beoordeling te geven.

Zoo waren we nog verder van huis en zou het nog langer duren.

Vergeet men daarbij niet worden, dat deze Deputaten getoond hebben te werken. Op de Synode